

ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ ԱՄՓՈՓ ԳԻԾԵՐ ԳԵՐՇ. Տ. ԱՐԱՄ ԱՐՔԵՊՍ. ՔԷՇԻՇԵՆՆԻ

ԳԵՐՇ. Տ. ԱՐԱՄ ԱՐՔԵՊՍ. ՔԷՇԻՇԵՆՆԻ, աւագանի անունով պետրոս, ծնած է Պէյրութ (Լիբանան): Իր մայրնական կրթութիւնը կը ստանայ Ազգային Մետրոպեան վարժարանին մէջ: Հոկտեմբեր 1961ին կ'ընդունուի Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան Դպրեվանքը, Անթիլիաս: Դպրեվանքի ժառանգաւորաց քաժնի ճառամեայ շրջանը աւարտելէ յետոյ, Մայիս 1965ին կը ձեռնադրուի սարկաւազ՝ ձեռամբ Գարեգին Եպս. Սարգիսեանի (այժմ Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց): Իսկ Դպրեվանքի Ընծայարանի քաժնի եռամեայ շրջանի աւարտին, Մայիս 1968ին կը ձեռնադրուի արքեպս. ձեռամբ Տանատ Արքեպս. Ուրփայեանի (Մախկին Առաջնորդ Լիբանանի Հայոց): Արքեպսութեան երկու տարիներուն ընթացքին իր վարդապետական թէգը կը պատրաստէ ՄԱՄԲԻՆՎԵՐՍԻՏԻՄԻՆ - Ե. ԴԱՐՈՒԻ ԱՍՏՈՒԱՄԱՐԱՆ միւլթիմ շուրջ եւ Ապրիլ 1970ին, տակաւին ուսանող Միացեալ Նահանգներու մէջ, Արամ Արքեպս. կ'ընտրուի Լիբանանի Հայոց Թեմի Առաջնորդական Տեղապահ: Ու որպէս Տեղապահ տարի մը ծառայելէ յետոյ Լիբանանի Թեմէն մերս, Գաւառական Ժողովի կողմէ միաձայնութեամբ կ'ընտրուի Լիբանանի Հայոց Առաջնորդ: Մայիս 1980ին կը ստանայ Ծայրագոյն Վարդապետութեան աստիճան, եւ յաջորդ օրն իսկ կը ձեռնադրուի Եպիսկոպոս ձեռամբ Գարեգին Բ. Աթոռակից Կաթողիկոսին: Յունուար 1985ին կը ստանայ Արքութեան տիտղոս:

Արամ Արքեպս. Դպրեվանքի ուսման շրջանը յաջողապէս աւարտելէ յետոյ, 1968էն 1978 անընդմիջաբար իր քարճարագոյն ուսումը կը շարունակէ

Համալսարանի (American University of Beirut), Զուիցերիոյ Պոսէ Էքիւմենիք հիմնարկին (Ecumenical Institute of Bossey), Օքսֆորտի Համալսարանի (Oxford University) արեւելագիտութեան քաժնին եւ Նիւ Եորքի Ֆորտհամ համալսարանին (Fordham University) մէջ, եւ կը ստանայ ակադեմական հետեւեալ վկայականները. -- Պաակաւոր Արեւեստից (B. A.), Մագիստրոս Աստուածաբանութեան (M. Div.), Մագիստրոս Մերձաւոր Արեւելի եկեղեցական Պատմութեան (S. T. M.) եւ Տօքթօր Փիլիսոփայութեան (Ph. D.):

1968էն 1975, մինչեւ Ամերիկայ իր ուսման մեկնիլը, Արամ Արքեպս. վանքէն մերս կը վարէ հետեւեալ պաշտօնները. -- Փոխ-Տեսուչ Մարտիկեան վարժարանի, Դպրեվանքի տեսուչի օգնական եւ ապա Փոխ-Տեսուչ, աստուածաբանական միւլթիմոյ դասախօս դպրեվանքէն մերս, եւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան միջ-եկեղեցական յարաբերութեանց Ընդհանուր Քարտուղար: 1972էն 1975 մաւ եւ կը դասաւանդէ Հայկագեան Գոլէթէն մերս եւ յաճախակի առիթներով յատուկ դասախօսութիւններ կու տայ Պէյրութի Համալսարանի (BUC) եւ Ամերիկեան Համալսարանի (AUB) մէջ:

Արամ Արքեպս. Քէշիշեանի եկեղեցական կեանքին մէջ կարեւոր տեղ կը գրաւէ միջ-եկեղեցական (Ecumenical Movement) շարժումը: Իր արքեպսական ձեռնադրութենէն անմիջապէս յետոյ, հանգրուանային զարգացումով ան իր հետեւողական ու գործօն մասնակցութիւնը կը բերէ միջազգային եկեղեցական այս մեծ շարժումին թէ՛ տեղական, թէ՛ միջին Արեւելեան եւ թէ՛ միջազգային

մակարդակներում վրայ: Ներկայ կը գտնուի միջազգային համագումարներում և ներկայացնելով Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութիւնը՝ երբեմն նաեւ հրաւիրուելով որպէս դասախօս: 1974ին իր կարեւոր դերը կ'ունենայ Միջին Արեւելքի Եկեղեցիներու Խորհուրդի (Middle East Council of Churches) կառույցին վերակազմակերպման աշխատանքներում մէջ, եւ այդ թուականէն սկսեալ կը դառնայ մոյմ խորհուրդի Գործադիր Վարչութեան անդամ: 1977ին կը մշտնապէս Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան ներկայացուցիչ Վիեննայի Pro Oriente Կաթոլիկ Էփիմէիէ կազմակերպութեան մօտ եւ ապա կ'ընտրուի նոյն կազմակերպութեան պատուոյ անդամ: Իր գործին մասնակցութիւնը կը բերէ Արեւելեան Ողղափառ ոչ-Քաղկեդոնական եւ Քաղկեդոնական եկեղեցիներու (Joint Commission of Theological Dialogue Between the Orthodox Church and the Oriental Orthodox Churches), Ողղափառ-Աւետարանական (Orthodox-Evangelical) եւ Արեւելեան Ողղափառ-Քաղկեդոնական (Oriental Orthodox-Reformed) եկեղեցական ընտանիքներու աստուածաբանական տիալոկի միջազգային մակարդակի վրայ՝ որպէս հիմնադիր ու մնայուն անդամ վերոյիշեալ յանձնախումբերում: Արամ Սրբազան նաեւ կը դառնայ անդամ շրջանային ու միջազգային շարք մը աստուածաբանական ու էփիմէիէ յանձնախումբերու ու կազմակերպութիւններու: Վերջերս պատուոյ մախաբան կ'ընտրուի «World Religious Museum Foundation»-ի:

Արամ Արքեպս.ի էփիմէիէ ծառայութեան մէջ յատուկ տեղ կը գրաւէ Եկեղեցիներու Համաշխարհային Խորհուրդը (World Council of Churches): 1970էն սկսեալ ան իր մասնակցութիւնը կը բերէ յիշեալ Խորհուրդի գանազան

քաժանմունքներու աշխատանքներում: Կը դառնայ մնայուն անդամ Ե. Հ. Խորհուրդի երիտասարդական քաժանմունքին եւ ապա «Հաւատք ու Կարգ» յանձնաժողովին ու անոր գործադիր վարչութեան: 1983ին կ'ընտրուի Ե. Հ. Խորհուրդի Կեդրոնական Վարչութեան անդամ՝ որպէս ներկայացուցիչ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան: Իսկ 1991ին Ե. Հ. Խորհուրդի Բամպէրայի (Աւստրալիա) Համաժողովին կ'ընտրուի Կեդրոնական եւ Գործադիր Վարչութեանց Ատենապետ՝ եօթ տարուայ ժամանակաշրջանի մը համար: Արամ Արքեպս. Բէշիշեան առաջին ուղղափառն է եւ ամենէն երիտասարդը Ե. Հ. Խորհուրդի պատմութեան մէջ, որ կ'ընտրուի միջազգային կազմակերպութեան այս բարձրագոյն պաշտօնին:

Միջ-եկեղեցական յարաբերութեանց շրջագծէն ներս ինչպէս նաեւ Ե. Հ. Խորհուրդի ատենապետի իր համգամամեով Արամ Սրբազան կը դասախօսէ աշխարհի գանազան համալսարանական եւ միջ-եկեղեցական շրջանակներէն ներս. պաշտօնական այցելութիւններ կու տայ օտար եկեղեցիներում ու հանդիպումներ կ'ունենայ անոնց պետերուն հետ: Միջ-եկեղեցական բնոյթ ունեցող այս կարեւոր շփումներուն ընթացքին, հրապարակային արտայայտութիւններուն մէջ թէ պաշտօնական իստակցութեանց ընթացքին, Արամ Սրբազան միշտ կ'արծաթաթէ հայ ժողովուրդի արդար պահանջատիրութեան ու Արցախի հարցերը:

Իր ստանձնած գանազան պատասխանատուութիւններու առընթեր, Արամ Արքեպս. նաեւ կը հեղինակէ շարք մը գործեր, որոնցմէ ոմամ հրատարակութեան կ'արժանանան միջազգային վարկ վայելող օտար հրատարակատուներու կողմէ: Ցարդ իր հրատարակած գործերն են. - Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ Հշմարիտ

Դիմագիծը, Պեյրուք 1970.

- Ներսես Շմորիալի - Աստուածաբան ու էփիմեոնիստ, Պեյրուք 1974.

- Վերականգնումի Կամֆոլ, Պեյրուք 1983.

- Ժողովուրդին Հետ, Պեյրուք 1989.

- The Witness of the Armenian Church in a Diaspora Situation, New York 1978.

- The Christian Witness at the Crossroads in the Middle East, Nicosia 1980.

- Conciliar Fellowship: a Common Goal, Geneva 1990.

- Orthodox Perspectives on Mission, Oxford 1992.

- Towards an Ecumenical Ethics for a Responsible Society in a Sustainable Creation, Geneva 1994.

Վերոյիշեալ գրքերէն անկախ Արամ Սրբազան ունի բազմաթիւ յօդուածներ որոնք տպուած են հայ թէ օտար պարբերաբերքերու մէջ եւ անոնցմէ շատեր թարգմանուած են զանազան լեզուներու:

1978էն ի վեր, Լիբանանի պատմութեան ու Լիբանանահայ կեանքի ամենէն փոքորկոտ շրջանին, Արամ Արքեպս. ամենայն ճշունհասութեամբ կը վարէ Լիբանանի Հայոց Առաջնորդի պատասխանատու պաշտօնը 17 տարիներու առաջնորդական բազմազան եւ բազմերես գործունէութեամբ ու իր կատարած իրագործումներով:

Արամ Արքեպս. Քէշիշեան արժանացած է միջազգային պատուոյ տիտղոսներուն պետութեանց, միջազգային կազմակերպութեանց, եկեղեցիներու ու համալսարաններու կողմէ: Բազմաթիւ հանդիպումներ ունեցած է միջազգային պետական, իշխանական ու կրօնական դէմքերուն հետ: Իր կենսագրութիւնը կ'երեւի միջազգային զանազան հրատարակութեանց ու հանրագիտարաններուն մէջ, որպէս աստուածաբան եւ միջ-եկեղեցական համաշխարհային ղեկավար դէմք: